

Zniszczenia w znacznych rozmiarach oraz istotna szkoda o znamionach przestępstw przyrodniczych z art. 181 i 187 kk – cz.1

Dr inż. Katarzyna Dziubak

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Wydział Ocen Oddziaływania na Środowisko i Naprawy Szkód w Środowisku

Zespół ds. Naprawy Szkód w Środowisku

Fot. M. Siedlecki

Powodowanie zniszczeń w przyrodzie

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny
(Dz.U.2018 r., poz. 1600)

Art. 181. § 1. Kto powoduje zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Kto, wbrew przepisom obowiązującym na terenie objętym ochroną, niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta powodując istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto niezależnie od miejsca czynu niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta pozostające pod ochroną gatunkową powodując istotną szkodę.

§ 4. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 5. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 2 lub 3 działa nieumyślnie, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Powodowanie zniszczeń w przyrodzie

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.

Kodeks karny

(Dz. U. 2018 r., poz. 1600)

Art. 187. § 1. Kto niszczy, poważnie uszkadza lub istotnie zmniejsza wartość przyrodniczą prawnie chronionego terenu lub obiektu, powodując istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2018 r., poz. 954)

Fot. M. Puchalski

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Co to jest szkoda w środowisku ?

Fot. M. Siedlecki

Bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku

**wysokie prawdopodobieństwo
wystąpienia szkody w środowisku
w dającej przewidzieć się
przyszłości
(art. 6 pkt 1 ustawy szkodowej)**

Szkoda w środowisku

**negatywna mierzalna zmiana stanu lub
funkcji elementów przyrodniczych,
oceniana w stosunku do stanu
początkowego, która została
spowodowana bezpośrednio lub
pośrednio przez działalność
prowadzoną przez podmiot korzystający
ze środowiska:**

**w gatunkach chronionych lub
chronionych siedliskach
przyrodniczych, mającą znaczący
negatywny wpływ na osiągnięcie lub
utrzymanie właściwego stanu ochrony
tych gatunków lub siedlisk
przyrodniczych.
(art. 6 pkt 11 ustawy szkodowej)**

Szkoda w środowisku

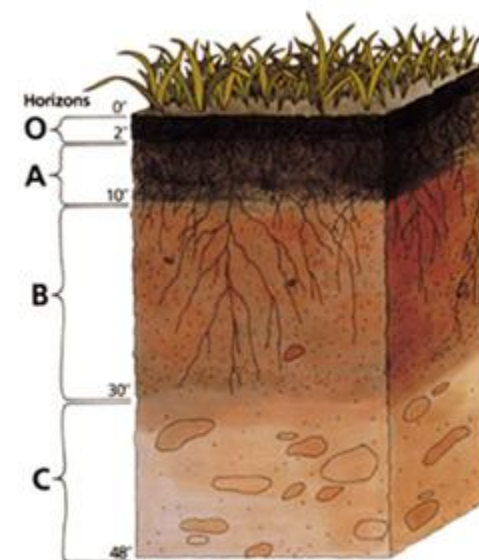
Fot. Zasoby RDOŚ

Fot. R. Lenarczyk

Fot. Zasoby RDOŚ

<https://pl.wikipedia.org>

Szkoda w siedliskach przyrodniczych

Fot. Zasoby RDOŚ

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Chronione siedliska przyrodnicze w rozumieniu ustawy szkodowej to:

1. siedliska przyrodnicze, stanowiące przedmioty ochrony obszarów Natura 2000
(siedliska przyrodnicze należące do typów siedlisk określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 26 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody);

Załącznik do obwieszczenia Ministra Środowiska
z dnia 30 października 2014 r. (poz. 1713)

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾

z dnia 13 kwietnia 2010 r.

**w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty,
a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000²⁾**

Na podstawie art. 26 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.³⁾)
zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa typy siedlisk przyrodniczych oraz gatunki będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, w tym siedliska przyrodnicze i gatunki o znaczeniu priorytetowym, oraz wymagające ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000, a także kryteria wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania za obszary mające znaczenie dla Wspólnoty i wyznaczenia jako specjalne obszary ochrony siedlisk oraz obszarów kwalifikujących się do wyznaczenia jako obszary specjalnej ochrony ptaków.

§ 2. Typy siedlisk przyrodniczych będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, które wymagają ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000, ze wskazaniem typów siedlisk przyrodniczych o znaczeniu priorytetowym, są określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Gatunki zwierząt będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, ze wskazaniem tych, które wymagają ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000, oraz gatunków zwierząt o znaczeniu priorytetowym, są określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Gatunki roślin będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, ze wskazaniem tych, które wymagają ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000, oraz gatunków roślin o znaczeniu priorytetowym, są określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 5. Kryteria wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania za obszary mające znaczenie dla Wspólnoty i wyznaczenia jako specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000 są następujące:

- 1) występowanie typu siedliska przyrodniczego wymienionego w załączniku nr 1 do rozporządzenia, uwzględniając:
 - a) priorytetowe znaczenie typu siedliska przyrodniczego,
 - b) zachowanie pełnej zmienności danego typu siedliska przyrodniczego,
 - c) wielkości krajowych zasobów typu siedliska przyrodniczego i ich rozmieszczenia,
 - d) podatność typu siedliska przyrodniczego na proces degradacji,
 - e) znaczenie obszaru Natura 2000 dla zachowania typu siedliska przyrodniczego w kraju, uwzględniając:
 - stopień reprezentatywności i wykształcenia siedliska przyrodniczego na obszarze,
 - powierzchnię zajmowaną przez siedlisko przyrodnicze na obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni tego typu siedliska przyrodniczego na obszarze kraju,
 - stan zachowania struktury i funkcji siedliska przyrodniczego na obszarze lub możliwość jego renaturyzacji,
 - istniejące i potencjalne zagrożenia powodujące utratę wartości przyrodniczych siedliska;

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. poz. 1267).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Rady 2013/17/UE z dnia 13 maja 2013 r. do stosującej niektóre dyrektywy w dziedzinie środowiska w związku z przystąpieniem Republiki Chorwacji (Dz. Urz. UE L 158 z 10.06.2013, str. 193).

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 628 i 842 oraz z 2014 r. poz. 805, 850, 926, 1002 i 1101.

Załączniki do rozporządzenia Ministra Środowiska
z dnia 13 kwietnia 2010 r.

Załącznik nr 1⁷⁾

TYPY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH BĘDĄCE PRZEDMIOTEM ZAINTERESOWANIA WSPÓLNOTY,
KTÓRE WYMAGAJĄ OCHRONY W FORMIE WYZNACZENIA OBSZARÓW NATURA 2000,
ZE WSKAZANIEM TYPÓW SIEDLISK PRZYRODNICZYCH O ZNACZENIU PRIORYTETOWYM

Lp.	Kod siedliska przyrodniczego ¹⁾	Nazwa siedliska przyrodniczego	Siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym
1	2	3	4
1	1110	Piaszczyste ławice podmorskie trwale przykryte wodą o niewielkiej głębokości	nie
2	1120	Podwodne łąki utworzone przez <i>Posidonia oceanica</i>	tak
3	1130	Estuaria	nie
4	1140	Muliste i piaszczyste płycizny odsłaniane w czasie odpływu	nie
5	1150	Laguny przybrzeżne	tak
6	1160	Duże, płytkie zatoki	nie
7	1170	Rafy	nie
8	1180	Podwodne struktury utworzone przez wydzielające się gazy	nie
9	1210	Kładzina na brzegu morskim	nie
10	1220	Wieloletnia roślinność kamiennych brzegów	nie
11	1230	Klify na wybrzeżu Bałtyku	nie
12	1240	Pokryte roślinnością morskie klify Morza Śródziemnego z endemicznymi zatrwianami (<i>Limonium</i> spp.)	nie
13	1250	Pokryte roślinnością morskie klify wybrzeża makaronezyjskiego z endemiczną florą	nie
14	1310	Śródlądowe błotniste solniska z solirodkiem (<i>Salicornia ramosissima</i>)	nie
15	1320	Szuwary ze <i>Spartina</i> (<i>Spartinion maritimae</i>)	nie
16	1330	Solniska nadmorskie (<i>Glauco-Puccinellietalia Maritimae</i> , część – zbiorowiska nadmorskie)	nie

⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 listopada 2013 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. poz. 1302), które weszło w życie z dniem 23 listopada 2013 r.

Szkoda w siedliskach gatunków chronionych

Fot. Zasoby RDOŚ

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

**Chronione siedliska przyrodnicze
w rozumieniu ustawy szkodowej to:**

**2. siedliska oraz miejsca rozrodu, tokowania,
lęgu, pierzenia i zimowania ptaków
wędrownych gatunków chronionych oraz
miejsca ich zatrzymywania się
i żerowania wzdłuż tras wędrówek.**

Szkoda w gatunkach chronionych

Fot. M. Siedlecki

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Gatunki chronione

w rozumieniu ustawy szkodowej to:

1. gatunki stanowiące przedmioty ochrony obszarów Natura 2000

(gatunki objęte ochroną na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 26 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody),

2. gatunki chronione

(gatunki objęte ochroną na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 48 i art. 49 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Procedura administracyjna

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Obowiązki podmiotu korzystającego ze środowiska

Podmiotem korzystający ze środowiska, nazywamy, zgodnie z art. 6 pkt 9 ustawy szkodowej, podmiot zdefiniowany w art. 3 pkt 20 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018, poz. 799 ze zm.), który prowadzi działalność powodującą bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkodę w środowisku.

**Bezpośrednie zagrożenie
szkodą w środowisku**

Działania zapobiegawcze
(art. 9 ustawy szkodowej)

Szkoda w środowisku

Działania ograniczające
szkodę w środowisku
i pierwsze działania naprawcze
(art. 9 ustawy szkodowej)

Zgłoszenie do RDOŚ i WIOŚ
(art. 11 ustawy szkodowej)

Uzgodnienie działań naprawczych
na wniosek podmiotu
przez RDOŚ
w drodze decyzji
art. 13 ustawy szkodowej

Zgłoszenia

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

**Zgłoszenie bezpośredniego zagrożenia
szkodą w środowisku lub szkody w środowisku**
(art. 24 ustawy szkodowej)

Wszczęcie postępowania
(art. 24 ustawy szkodowej)

Odmowa wszczęcia postępowania
(art. 24 ustawy szkodowej)

Wezwanie o złożenie wniosku o uzgodnienie
działań naprawczych
(art. 15 ustawy szkodowej)

Uzgodnienie działań naprawczych
na wniosek podmiotu
przez RDOŚ
w drodze decyzji
(art. 13 ustawy szkodowej)

Nałożenie obowiązku przeprowadzenia
działań naprawczych przez RDOŚ
w drodze decyzji
(art. 15 ustawy szkodowej)

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie będzie miała zatem zastosowanie tylko wtedy, gdy będą spełnione łącznie wszystkie wymagane przepisami prawa przesłanki:

1. podmiot korzystający ze środowiska,
2. bezpośrednia lub pośrednia działalność podmiotu,
3. wina podmiotu korzystającego ze środowiska,
4. negatywna, mierzalna zmiana stanu lub funkcji elementu przyrodniczego, oceniona do stanu początkowego, mająca znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony gatunku lub siedliska przyrodniczego.

Zgłoszenia i interwencje

**Zdarzenie
(zgłoszenie lub powzięcie informacji przez organ)**

Interwencja

PINB

wstrzymanie prac
na podstawie przepisów ustawy
Prawo Budowlane

Procedura administracyjna
RDOŚ
na podstawie przepisów:
ustawy szkodowej (art. 13, 15)
lub ustawy o ochronie przyrody (art. 37)

Straż miejska, Policja

wstrzymanie prac

Procedura na podstawie przepisów kk
lub kodeksu wykroczeń

Zdarzenie

(zgłoszenie lub powzięcie informacji przez organ)

Procedura administracyjna
RDOŚ

na podstawie przepisów:
ustawy szkodowej (art. 13, 15)
lub ustawy o ochronie przyrody (art. 37)

Uzgodnienie działań naprawczych na wniosek podmiotu
(art. 13 ustawy szkodowej)

Nałożenie obowiązku przeprowadzenia
działań naprawczych przez RDOŚ
(art. 15 ustawy szkodowej)

Przywrócenie środowiska do stanu poprzedniego
(art. 37 ustawy o ochronie przyrody)

Procedura na podstawie przepisów kk
lub kodeksu wykroczeń

Policja
Prokuratura

Przykłady zgłoszeń

Fot. K. Dziubak

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Zasypywanie zbiorników wodnych i obszarów podmokłych

Zasypywanie zbiorników wodnych i obszarów podmokłych

Fot. A. Stypik

Zniszczenia siedlisk przyrodniczych

Fot. zasoby RDOŚ

Zniszczenia w gatunkach chronionych

Fot. zasoby RDOŚ

Docieplenia w sezonie lęgowym

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania

Fot. K. Dziubak

Fot. K. Dziubak

Fot. M. Sołowiej

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Fot. M. Sołowiej

Budynki z tzw. “wielkiej płyty”

Fot. M. Siedlecki

Fot. M. Siedlecki

Fot. M. Siedlecki

Fot. M. Siedlecki

Fot. M. Siedlecki

**Przepisy karne ustawy szkodowej
szkodą w środowisku lub szkody w środowisku
(art. 28, 29 i 29a ustawy szkodowej)
dotyczą braku:**

1. Obowiązku podjęcia działań naprawczych i zapobiegawczych
2. Obowiązku zgłoszenia organom ochrony środowiska wystąpienia zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku
3. Obowiązku uzgodnienia warunków przeprowadzenia działań naprawczych
4. Obowiązku udostępnienia terenu przez władającego gruntem
5. Obowiązku wykonania badań, pomiarów, na podstawie decyzji

Sankcja:

Kara grzywny

Kodeks postępowania o wykroczenia (Dz. U. z 2018 r., poz. 475)

Problemy

- Brak zatrzymywania prac, skutkujących zniszczeniami w środowisku, przez organy ścigania.
- Brak znajomości przepisów karnych ustawy o ochronie przyrody i ich zastosowania w kontekście kodeksu wykroczeń i kk.
- Brak podejmowania postępowań.
- Umarzanie spraw z powodu niskiej szkodliwości społecznej.
- Umarzanie spraw z powodu braku dowodów.
- Umarzanie spraw z powodu niewykrycia sprawcy.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Jerzyk_zwyczajny

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

